

पापी	रोगी—	प्रायश्चित्तम्
१२ पिबह्वा	१२ चेतनाहीनः	१२ त्रिशत् प्राजापत्यानि कृत्वा पलपरिमितं सुवर्णनावं कारयित्वा ताम्रपात्रे रूप्यमथ अम्भं स्थापयित्वा निष्कपरिमितस्वर्णनिर्मितं विष्णुं पट्टवस्त्रेण संबध्ना विधानतः पूजयेत् । तत् सर्वं ब्राह्मणाय दत्त्वा ब्राह्मणं विसर्जयेत् । अन्येभ्योऽपि विप्रेभ्यो भूयसीं दक्षिणां दद्यात् ॥
१३ बाणघाती	१३ मृतवत्सः	१३ ब्राह्मणोद्वाहनं यथाविधि हरिवंशश्रवणञ्च कुर्यात् । महाशयपानं कारयेत् । तद्दर्शनेन व्युत्सङ्ख्यकदूर्वया च ऊत्वा दक्षिणासहितनिष्कपरिमितकादशस्वर्णानि द्विजानुसारतः एकादशपलानि च दद्यात् । अन्यब्राह्मणेभ्यो यथाशक्ति दक्षिणां दद्यात् । तत आचार्यो वरुणदेवतमन्त्रैर्दम्यतीः स्वापयेत् । यजमान आचार्याय वस्त्राण्यङ्गराणि दद्यात् ॥
१४ ब्रह्महा	१४ पाण्डुकुली	१४ यजमानश्चतुर्दिक्षु पञ्चपलवपञ्चवर्णसंयुक्तचतुरः कलसान् संस्थाप्य तन्मध्ये कुम्भोपरि रौप्यमष्टदणपद्मं विन्यस्य तदुपरि पलाङ्गार्द्धपरिमितसुवर्णनिर्मितदशहस्तं चतुर्मुखदेवं संन्यस्य प्रत्यहं भिकालं पुरुषदूतेन पूजयेत् । ततः पूर्वादि कुम्भेषु ब्रह्मचारिणो ब्राह्मणाः कृत्वा वेदप्रभृतीन् स्वस्ववेदान् भूतैः पठेयुः । ततो मध्यकुम्भे तिलाक्षततृहेर्मभिर्गृह्णाति- पुरःसरं दशार्धेन होमं कुर्यात् । ततो ब्राह्मणो द्वादशाहेनेदं कर्म समाप्य तत्र पीठे यथाविधि यजमानमभिषिञ्चेत् । ततो यजमानो ब्राह्मणेभ्यो यथाशक्ति गोभृहेमतिलोद- कानि दत्त्वा कुम्भादीन् आचार्याय निवेदयेत् ॥
१५ भाटहा	१५ मूकः	१५ चान्द्रायणव्रतं चरित्वा “सरस्वति जगन्मातः शब्दब्रह्मादिदेवते । दुष्कर्मकरणात् पापात् पाहि मां परमेश्वरि” ॥ इमं मन्त्रमुच्चार्य पलपरिमितसुवर्णसहितपुस्तकं ब्राह्म- णाय दत्त्वा तं ब्राह्मणं विसर्जयेत् ॥
१६ महिषघाती	१६ कृष्णगुल्मी	१६ निष्कत्रयपरिमितस्वर्णमयीं प्रकृतिं दद्यात् ॥
१७ माटहा	१७ अन्धः	१७ पिबह्वत् प्रायश्चित्तं कुर्यात् ॥
१८ मार्जारहा	१८ पीतपाणिः	१८ निष्कमितस्वर्णनिर्मितं पारावतं दद्यात् ॥
१९ राजहा	१९ क्षयरोगी	१९ गोभृहिरण्यमिष्टान्नजलवस्त्राणि घृतघेनुं तिलघेनुञ्च दद्यात् ॥
२० वकघाती	२० दीर्घनसः	२० युक्तां गां दद्यात् ॥
२१ वैश्वहन्ता	२१ रक्ताब्जुदी	२१ चत्वारि प्राजापत्यव्रतानि चरित्वा सप्तधान्यानि उत्सृजेत् ॥
२२ शुक्रशारिकाघाती	२२ खलितंवाक्	२२ ब्राह्मणाय सदक्षिणं सच्छास्त्रपुस्तकं दद्यात् ॥
२३ शूकरहन्ता	२३ दन्तुरः	२३ सदक्षिणं घृतकुम्भं दद्यात् ॥
२४ शूद्रहन्ता	२४ दण्डापतानकः	२४ एकं प्राजापत्यव्रतचरित्वा सदक्षिणैकघेनुं दद्यात् ॥
२५ शृङ्गालहा	२५ विपादकः	२५ खड्गवत् प्रायश्चित्तं कुर्यात् ॥
२६ स्त्रीहन्ता	२६ अतिसारी	२६ दशश्वत्थवृक्षान् रोपयेत् शर्कराघेनुं दद्यात् शतं ब्राह्मणांश्च भोजयेत् ॥
२७ हरिणघाती	२७ खड्गः	२७ पलपरिमितसुवर्णान्धं दद्यात् ॥ * ॥ “हिंसायां निष्कृतिरियं ब्राह्मणे समुदाहृता । तदङ्गार्द्धप्रमाणेन क्षत्रियादिष्वनुक्रमात्” ॥ इति शातातपोक्तकर्मविपाकद्वितीयाध्याय- हिंसाप्रायश्चित्तविवरणम् ॥ * ॥
१ अभयभोक्ता	१ क्षमिकोदरः	१ भीमपञ्चकोपवासं कुर्यात् ॥
२ अस्पृश्यशय्याभोक्ता	२ क्षमिलोदरः	२ त्रिरात्रमुपवसेत् ॥
३ गर्भपातकर्ता	३ यक्षाक्षीहज्जोदररोगी	३ पलत्रयपरिमितसुवर्णरूप्यताम्रान्वितजलघेनुदानं कुर्यात् ॥
४ दावाभिदा	४ रक्तातिसारी	४ उदपानं वटवृक्षरोपणञ्च कुर्यात् ॥
५ दुष्टवाग्मी	५ खण्डितः	५ दुग्धसमन्वितघटद्वयं पलद्वयपरिमितरूप्यञ्च द्विजातये दद्यात् ॥
६ द्रव्ये सति कदन्नदः	६ मन्दोदराग्निः	६ प्राजापत्यत्रयं कृत्वा शतं द्विजान् भोजयेत् ॥
७ धूर्तः	७ अपस्मारी	७ ब्रह्मकूर्चमयीं घेनुं दत्त्वा सदक्षिणां गां दद्यात् ॥
८ परनिन्दावान्	८ खल्लोटः	८ काश्चनसहितं घेनुं दद्यात् ॥
९ पराक्षविघ्नकर्ता	९ अजीर्णी	९ यथाविधि लक्षहोमं कुर्यात् ॥
१० परोपपायी	१० शूलो	१० अन्नदानं रुद्रजपञ्च प्रकुर्वीत ॥
११ परोपहासकृत्	११ काणः	११ सकाक्षणां गां दद्यात् ॥
१२ पिशुनः	१२ श्वासकासी	१२ सहस्रपलसम्मितं घृतं दद्यात् ॥